

Motion till riksdagen 2007/08:U225

av **Hans Linde m.fl. (v)**

EPA-avtalen mellan EU och AVS-länderna

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att EU garanterar att EU:s tullar gentemot AVS-länderna inte höjs den 1 januari 2008.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU undersöker alternativ till EPA-avtalen som utgår från ett fattigdomsbekämpnings- och rättighetsperspektiv i stället för att enbart fokusera på frihandel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU också tydligt bör klargöra att EG-kommissionen inte får använda bistånd som en bricka i förhandlingsspellet med AVS-länderna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EG-kommissionen får i uppdrag att snarast förbereda interimslösningar som ger exportörerna inom AVS-länderna tillträde till EU-marknaden tills EPA-förhandlingarna är slutförda.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU respekterar AVS-ländernas önskan att Singaporereglerna inte tas upp i förhandlingarna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EPA-avtalen bör innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att EG-kommissionen i förhandlingarna om AVS-avtalen i större utsträckning lyssnar på de afrikanska staternas synpunkter.

Fel! Okänt namn på

2 Från Lomé till Cotonou

Mellan 1975 och 2000 styrdes EU:s handelsförbindelser med AVS-länderna (Afrika, Västindien och Stillahavsområdet) av Lomékonventionen, som gav AVS-länderna en ensidig företrädesrätt till EU-marknaden.

I och med Cotonouavtalet, som ingicks år 2000, gick handelsförbindelserna mellan AVS-länderna och EU in i ett nytt skede. Loméavtalet hade erkänt att ömsesidighet i handeln mellan parter med olika ekonomisk styrka i praktiken var en självmotsägelse. Cotonouavtalet gick däremot ut på en anpassning till WTO, som innebar att man trots olikheten i ekonomisk styrka och ekonomisk utveckling skulle övergå till mer ömsesidighet i handelsöverenskommelser.

Huvudsyftet med Cotonouavtalet och partnerskapet mellan AVS-länderna och EU sades vara att förbättra AVS-ländernas utsikter till social ekonomisk utveckling. Partnerskapet och avtalet skulle ingå som ett led i EU:s strävan att nå FN:s millenniemål när det gällde fattigdomsbekämpning. Denna ambition uttrycktes tydligt inom EU och i Cotonouavtalet.

Men ambitionen kom inte att stämma överens med vad som i verkligheten uppnåddes. Det har dock i praktiken visat sig att försöket att ingå ömsesidiga avtal mellan regioner med så olika ekonomiska förutsättningar som EU och AVS-länderna är en ekvation som inte går ihop. Cotonouavtalet går ut den 31 december 2007 och skall då efterträdas av ett nytt handelsavtal mellan EU och AVS-länderna, ett s.k. EPA (ekonomiskt partnerskaps-avtal).

3 Efter Cotonou

Under svår tidspress förhandlar nu, tre månader före Cotonouavtalets utgång, EU och AVS-länderna. Denna tidspress drabbar parterna mycket olika.

I den händelse man inte skulle kunna förhandla fram ett nytt avtal före årsskiftet kommer AVS-länderna att förlora de handelsfördelar som de tidigare avtalen haft för deras del. De ekonomiskt mycket bräckliga AVS-länderna skulle tvingas att handla med EU-länderna på samma villkor som alla andra länder. Detta skulle betyda ett kraftigt inkomstbortfall för dem.

För Afrikas del skulle ett sådant inkomstbortfall betyda att man förlorar lika mycket på uteblivna handelsfördelar som hela EU-biståndet till Afrika, vilket skulle betyda ett allvarligt avbräck för många afrikanska länder.

4 Utpressning gentemot AVS-länderna

För att förhindra en sådan allvarlig förlust för en världsdel som Sverige prioriterar när det gäller det egna biståndet, anser vi därför att Sverige inom EU skall verka för att EU garanterar att tullarna gentemot AVS-länderna inte höjs

den 1 januari 2008. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Trots att AVS-länderna flera gånger vädjat om att man skall förlänga förhandlingstiden, och trots att Cotounouavtalet kräver att EG-kommissionen skall undersöka alternativ till EPA, har EG-kommissionen hittills vägrat att diskutera möjliga övergångslösningar som skulle möjliggöra en förlängning av förhandlingarna. Därmed försätter EU AVS-länderna i en utpressningssituation.

För att AVS-länderna inte skall tvingas förhandla med ryggen mot väggen anser Vänsterpartiet att Sverige i EU skall verka för en förlängning av förhandlingstiden. EU använder sitt bistånd som maktmedel.

Vidare anser vi att Sverige skall verka för att EU undersöker alternativ till EPA, som utgår från ett fattigdomsbekämpnings- och rättighetsperspektiv i stället för dagens alltför stora fokus på frihandel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige bör i EU också tydligt klargöra att EU-kommissionen inte får använda bistånd som en bricka i förhandlingsspelet med AVS-länderna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Likaså anser Vänsterpartiet att Sverige skall verka för att EU-kommissionen får i uppdrag att snarast förbereda interimslösningar som ger exportörerna inom AVS-länderna tillträde till EU-marknaden tills EPA-förhandlingarna är slutförda. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

EG-kommissionen har krävt att de kontroversiella s.k. Singaporefrågorna om bl.a. utländska investerares rättigheter skall ingå i AVS-avtalet, trots att AVS-länderna vid flera tillfällen krävt att inte ha med dessa i förhandlingarna. Över 100 länder motsatte sig att Singaporefrågorna skulle tas upp till förhandlingar. Sverige har tagit ställning för Singaporefrågorna. Storbritannien, Holland och Danmark har däremot varit beredda att lyssna på AVS-länderna. Vi anser det anmärkningsvärt att Sverige har varit så undergivet EG-kommissionen i denna fråga, när dessa direkt avvisar Singaporefrågorna.

Vi menar att Sverige skall ändra sin ståndpunkt och verka för att EU skall respektera AVS-ländernas önskan att Singaporereglerna inte tas upp i förhandlingarna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Inte bara varuutbyte

Handelsavtal i dagens värld rör inte bara utbyte av varor utan även mycket annat. Där ingår avtal om tjänstehandel, de s.k. Singaporereglerna om utländska investeringar, immaterialrätt, konkurrens och offentlig upphandling.

Kring allt detta finns en rad oklarheter. Det är svårt att i förväg säga vilka effekter olika delar ett kommande handelsavtal kommer att få. Det är också mycket oklart om de afrikanska länderna kommer att ges tillräckliga möjligheter att skydda sitt jordbruk. De bestämmelser om skyddsmekanismer och

Fel! Okänt namn på

undantag för särskilda produkter som nu diskuteras inom WTO bör utgöra miniminivå i EPA.

Vi anser att när så mycket är oförutsägbart när det gäller olika delar av EPA bör dessa innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Hot mot FN:s millenniemål

Den inkomstförlust som AVS-länderna kommer att drabbas av om man förlorar sina tidigare handelsfördelar kommer att innebära ett allvarligt hot mot flera afrikanska länder. Det kommer också att utgöra ett allvarligt hot mot förverkligandet av FN:s millenniemål. Det skulle även betyda att en rad möjligheter för de afrikanska staterna att bygga upp sina nationella institutioner, något som dessa länder är i stort behov av.

Om EU verkligen vill uppnå det mål man i så många sammanhang förklarat sig eftersträva – uppfylla FN:s millenniemål och bekämpa fattigdomen (man har sagt det i och med att man antog Cotonouavtalet och vid många andra tillfällen) torde det vara rimligt att man lyssnade till vad representanter för den fattigaste världsdelen har att säga när det gäller AVS-avtalen. EG-kommissionens uppträdande visar att man inte gör det i tillräcklig grad. Dessa länder har rätt att själva välja utvecklingsmodell och att slippa bli utsatta för påtryckningar och utpressning från EG-kommissionen.

Sverige bör inom EU verka för att EG-kommissionen i större utsträckning lyssnar på de afrikanska ländernas synpunkter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 30 september 2007

Hans Linde (v)

Marianne Berg (v)

Gunilla Wahlén (v)

Lena Olsson (v)

Alice Åström (v)